

Convención sobre os Dereitos do Neno

Save the Children

DEFENSOR
DEL PUEBLO

Edita:

DEFENSOR DEL PUEBLO

Depósito legal: M-36977-2014

Imprime:

ADVANTIA
COMUNICACIÓN GRÁFICA

**DEFENSOR
DEL PUEBLO**

Introdución

A dignidade das persoas esixe o recoñecemento e o respecto dos dereitos e liberdades que lles corresponden polo simple feito de ser persoas. Son os chamados Dereitos Humanos.

Estes dereitos son iguais para todos sen distinción algunha por razón de idade, sexo, raza, cor, orixe nacional, étnica ou social, relixión, opinión, lingua, discapacidade ou calquera outra circunstancia persoal ou social.

Os nenos, nenas e adolescentes tendes eses mesmos dereitos. O Estado e os adultos deben garantir que se cumpran.

Con todo, hai máis probabilidades de que os teus dereitos sexan ignorados ou vulnerados debido á túa idade e ás dificultades que poidas atopar para defendelos.

Para protexer os teus dereitos, as Nacións Unidas adoptaron un acordo internacional (Tratado) chamado Convención sobre os Dereitos do Neno. Esta Convención foi aprobada pola Asemblea Xeral das Nacións Unidas o 20 de novembro de 1989 e foi ratificada por 193 países que así se comprometen a respectar os dereitos que recolle.

Por primeira vez nun acordo internacional, esta Convención recoñece que ti es suxeito activo de dereito, e non só obxecto de protección, é dicir, unha persoa capaz, con dereito a opinares, decidires e actuares por ti mesmo en moitos dos asuntos que che afectan.

Con esta consideración, achegada polos dereitos denominados de participación (artigos 12 ao 17), téñeseche en conta como suxeito social, con dereito a participares en todo aquilo que che rodea, a

expresares as túas opinións, a seres escoitado, a asociarte e á túa propia intimidade.

Esta Convención é obrigatoria para nós porque España ratificouna a finais de 1990. Isto implica que se che debe tratar de acordo co que se recolle na Convención e que todas as leis e políticas, en calquera ámbito, deben respectar os dereitos que recoñece.

É necesario destacar que tes a responsabilidade de respectar os dereitos de todas as persoas coa mesma forza coa que defendas os teus.

Tamén podes denunciar situacións de vulneración de dereitos, así como promover iniciativas para que as persoas poidan exercer os seus dereitos.

Qué diu la Convención?

A Convención recolle nunha serie de artigos os dereitos que deben ter garantidos as nenas, os nenos e os adolescentes, é dicir, os menores de 18 anos, en todo o mundo.

A Convención baséase en catro principios que orientan a aplicación e interpretación do resto de dereitos e que se deben ter en conta sempre que se adopte unha decisión ou se inicie unha acción que che afecte.

Non discriminación

Todos e todas tendes os mesmos dereitos, sen importar cal sexa a cor da pel, a lingua, a relixión, as opinións, a nacionalidade, a idade, o sexo, etc.

(Artigo 2)

Interese superior do neno

Calquera decisión, lei ou política que che poida afectar ten que ter en conta o que é o mellor para ti nun momento dado e nunha situación concreta.

(Artigo 3)

Dereito á vida, á supervivencia e ao desenvolvemento

Todos os nenos e nenas tendes dereito a vivirdes nas mellores condicións e a terdes un desenvolvemento adecuado. O Estado debe facer todo o posible para garantir o teu benestar e o teu desenvolvemento.

(Artigo 6)

A participación e o respecto á opinión

Todos os nenos e nenas tendes dereito a que se vos escoite en todas as situacións que vos afecten e a que as vosas opinións sexan tidas en conta.

(Artigo 12)

Primeiro e Segundo Protocolos Facultativos á Convención sobre os Dereitos do Neno

Os Estados adoptaron outros dous tratados internacionais chamados Protocolos Facultativos á Convención, un contra a venda de nenos, a prostitución infantil e a utilización de nenos na pornografía, e outro relativo á participación de nenos nos conflitos armados.

Terceiro Protocolo Facultativo á Convención sobre os Dereitos do Neno

Permítevos presentar por escrito, individualmente ou en grupo, denuncias ante un órgano independente que se chama Comité dos Dereitos do Neno se credes que non se están a respectar os dereitos recoñecidos na Convención sobre os Dereitos do Neno e os seus dous Protocolos, unha vez teñades esgotadas todas as posibilidades de queixa que existen no voso país.

Convención sobre os Dereitos do Neno

Parte I

Aquí tes o texto orixinal da Convención. Animámoste a leres os teus dereitos, a coñecérellos e a respectárellos, a denunciare as situacións nas que son vulnerados e a fomentares a súa aplicación.

Artigo 1

Para os efectos desta Convención, enténdese por neno todo ser humano menor de dezaoito anos de idade, agás que, en virtude da lei que lle sexa aplicable, alcanzase antes a maioría de idade.

Artigo 2

1. Os Estados Partes respectarán os dereitos enunciados nesta Convención e asegurarán a súa aplicación a cada neno suxeito á súa xurisdición, sen ningunha distinción, independentemente da raza, a cor; o sexo, o idioma, a relixión, a opinión política ou doutra índole, a orixe nacional, étnica ou social, a posición económica, os impedimentos físicos, o nacemento ou calquera outra condición do neno, dos seus pais ou dos seus representantes legais.

2. Os Estados Partes tomarán todas as medidas apropiadas para garantir que o neno se vexa protexido contra toda forma de discriminación ou castigo por causa da condición, das actividades, das opinións expresadas ou das crenzas dos seus pais, dos seus titores ou dos seus familiares.

Artigo 3

1. En todas as medidas concernentes aos nenos que tomen as institucións públicas ou privadas de benestar social, os tribunais, as autoridades administrativas ou os órganos legislativos, unha consideración primordial á que se atenderá será o interese superior do neno.

2. Os Estados Partes comprométense a asegurarlle ao neno a protección e o coidado que sexan necesarios para o seu benestar, tendo en conta os dereitos e deberes dos seus pais, titores ou outras persoas responsables del ante a lei e, con ese fin, tomarán todas as medidas legislativas e administrativas adecuadas.

Artigo 4

3. Os Estados Partes aseguraranse de que as institucións, servizos e establecementos encargados do coidado ou da protección dos nenos cumpran as normas establecidas polas autoridades competentes, especialmente en materia de seguridade, sanidade, número e competencia do seu persoal, así como en relación coa existencia dunha supervisión adecuada.

Os Estados Partes adoptarán todas as medidas administrativas, lexislativas e doutra índole para dar efectividade aos dereitos recoñecidos nesta Convención. No que respecta aos dereitos económicos, sociais e culturais, os Estados Partes adoptarán esas medidas ata o máximo dos recursos de que dispoñan e, cando sexa necesario, dentro do marco da cooperación internacional.

Artigo 5

Os Estados Partes respectarán as responsabilidades, os dereitos e os deberes dos pais ou, se é o caso, dos membros da familia ampliada ou da comunidade, segundo estableza o costume local, dos titores ou doutras persoas encargadas legalmente do neno de impartirle, en consonancia coa evolución das súas facultades, dirección e orientación apropiadas para que o neno exerza os dereitos recoñecidos nesta Convención.

Artigo 6

1. Os Estados Partes recoñecen que todo neno ten o dereito intrínseco á vida.

2. Os Estados Partes garantirán na máxima medida posible a supervivencia e o desenvolvemento do neno.

Artigo 7

1. O neno será inscrito inmediatamente despois do seu nacemento e terá dereito dende que nace a un nome, a adquirir unha nacionalidade e, na medida do posible, a coñecer os seus pais e a ser coidado por eles.

2. Os Estados Partes velarán pola aplicación destes dereitos en conformidade coa súa lexislación nacional e coas obrigas que contraesen en virtude dos instrumentos internacionais pertinentes nesta esfera, sobre todo cando o neno resultase doutro modo apátrida.

Artigo 8

1. Os Estados Partes comprométese a respectar o dereito do neno a preservar a súa identidade, incluíndo a nacionalidade, o nome e as relacións familiares en conformidade coa lei e sen inxerencias ilícitas.

2. Cando un neno sexa privado ilegalmente dalgún dos elementos da súa identidade ou de todos eles, os Estados Partes deberán prestar a asistencia e protección apropiadas con miras a restablecer rapidamente a súa identidade.

Artigo 9

1. Os Estados Partes velarán por que o neno non sexa separado dos seus pais contra a vontade destes, excepto cando, coa reserva de revisión xudicial, as autoridades competentes determinen, en conformidade coa lei e os procedementos aplicables, que tal separación é necesaria no interese superior do neno. Tal determinación pode ser necesaria en casos particulares, por exemplo, nos casos en que o neno sexa obxecto de maltrato ou descoido por parte dos seus pais ou cando estes viven separados e debe adoptarse unha decisión acerca do lugar de residencia do neno.

2. En calquera procedemento emprendido en conformidade co parágrafo 1 deste artigo, ofrecerase a todas as partes interesadas a oportunidade de participar nel e de dar a coñecer as súas opinións.

3. Os Estados Partes respectarán o dereito do neno que estea separado dun ou de ambos pais a manter relacións persoais e contacto directo con eles de modo regular, agás se iso é contrario ao interese superior do neno.

4. Cando esa separación sexa resultado dunha medida adoptada por un Estado Parte, como a detención, o encarceramento, o exilio, a deportación ou a morte (incluído o falecemento debido a calquera causa mentres a persoa estea baixo a custodia do Estado) dun dos pais do neno, ou de ámbolos dous, ou do neno, o Estado Parte proporcionará, cando se lle pida, aos pais, ao neno ou, se procede, a outro familiar, información básica acerca do paradoiro do familiar ou familiares ausentes, a non ser que isto resultase prexudicial para o benestar do neno. Os Estados Partes aseguraranse, ademais, de que a presentación de tal petición non entrañe por si mesma consecuencias desfavorables para a persoa ou persoas interesadas.

Artigo 10

1. En conformidade coa obriga que incumbe aos Estados Partes a teor do disposto no parágrafo 1 do artigo 9, toda solicitude feita por un neno ou polos seus pais para entrar nun Estado Parte ou para saír del para os efectos da reunión da familia será atendida polos Estados Partes de maneira positiva, humanitaria e expeditiva. Os Estados Partes garantirán, ademais, que a presentación de tal petición non traerá consecuencias desfavorables para os peticionarios nin para os seus familiares.

2. O neno con pais que residan en Estados diferentes terá dereito a manter periodicamente, salvo en circunstancias excepcionais, relacións persoais e contactos directos con ambos pais. Con tal fin, e en conformidade coa obriga asumida polos Estados Partes en virtude do parágrafo 1 do artigo 9, os Estados Partes respectarán o dereito do neno e dos seus pais a saír de calquera país, incluído o propio, e de entrar no seu propio país. O dereito de saír de calquera país estará suxeito soamente ás restricións estipuladas por lei e que sexan necesarias para protexer a seguridade nacional, a orde pública, a saúde ou a moral públicas ou os dereitos e liberdades doutras persoas e que estean en consonancia cos demais dereitos recoñecidos por esta Convención.

Artigo 11

1. Os Estados Partes adoptarán medidas para loitar contra os traslados ilícitos de nenos ao estranxeiro e a retención ilícita destes no estranxeiro.

2. Para este fin, os Estados Partes promoverán a concertación de acordos bilaterais ou multilaterais ou a adhesión a acordos existentes.

Artigo 12

1. Os Estados Partes garantirán ao neno que estea en condicións de formarse un xuízo propio o dereito a expresar a súa opinión libremente en todos os asuntos que lle afectan, téndose debidamente en conta as súas opinións, en función da súa idade e madurez.

2. Con tal fin, daráselle en particular ao neno a oportunidade de ser escoitado, en todo procedemento xudicial ou administrativo que lle afecte, xa sexa directamente ou por medio dun representante ou dun órgano apropiado, en consonancia coas normas de procedemento da lei nacional.

Artigo 13

1. O neno terá dereito á liberdade de expresión; ese dereito incluírá a liberdade de buscar, recibir e difundir informacións e ideas de todo tipo, sen consideración de fronteiras, xa sexa oralmente, por escrito ou impresas, en forma artística ou por calquera outro medio elixido polo neno.

2. O exercicio de tal dereito poderá estar suxeito a certas restricións, que serán unicamente as que a lei prevexa e sexan necesarias:

- a) Para o respecto dos dereitos ou a reputación dos demais; ou
- b) Para a protección da seguridade nacional ou da orde pública ou para protexer a saúde ou a moral públicas.

Artigo 14

1. Os Estados Partes respectarán o dereito do neno á liberdade de pensamento, de conciencia e de relixión.

2. Os Estados Partes respectarán os dereitos e deberes dos pais e, se é o caso, dos representantes legais, de guiar o neno no exercicio do seu dereito conforme a evolución das súas facultades.

3. A liberdade de profesar a propia relixión ou as propias crenzas estará suxeita unicamente ás limitacións prescritas pola lei que sexan necesarias para protexer a seguridade, a orde, a moral ou a saúde públicas ou os dereitos e liberdades fundamentais dos demais.

Artigo 15

1. Os Estados Partes recoñecen os dereitos do neno á liberdade de asociación e á liberdade de celebrar reunións pacíficas.

2. Non se imporán restricións ao exercicio destes dereitos distintas das establecidas en conformidade coa lei e que sexan necesarias nunha sociedade democrática, en interese da seguridade nacional ou pública, a orde pública, a protección da saúde e a moral públicas ou a protección dos dereitos e liberdades dos demais.

Artigo 16

1. Ningun neno será obxecto de inxerencias arbitrarias ou ilegais na súa vida privada, na súa familia, no seu domicilio ou na súa correspondencia nin de ataques ilegais á súa honra e á súa reputación.

2. O neno ten dereito á protección da lei contra esas inxerencias ou ataques.

Artigo 17

Os Estados Partes recoñecen a importante función que desempeñan os medios de comunicación e velarán por que o neno teña acceso a información e material procedentes de diversas fontes nacionais e internacionais, en especial a información e o material que teñan por finalidade promover o seu benestar social, espiritual e moral e a súa saúde física e mental. Con tal obxecto, os Estados Partes:

a) Alentarán aos medios de comunicación a difundiren información e materiais de interese social e cultural para o neno, en conformidade co espírito do artigo 29;

b) Promoverán a cooperación internacional na produción, no intercambio e na difusión desa información e deses materiais procedentes de diversas fontes culturais, nacionais e internacionais;

Artigo 18

c) Alentarán a produción e a difusión de libros para nenos;

d) Alentarán aos medios de comunicación a que teñan particularmente en conta as necesidades lingüísticas do neno pertencente a un grupo minoritario ou que sexa indíxena;

e) Promoverán a elaboración de directrices apropiadas para protexer o neno contra toda información e material prexudicial para o seu benestar, tendo en conta as disposicións dos artigos 13 e 18.

1. Os Estados Partes porán o máximo empeño en garantir o recoñecemento do principio de que ambos pais teñen obrigas comúns no que respecta á crianza e ao desenvolvemento do neno. Incumbirá aos pais ou, se é o caso, aos representantes legais a responsabilidade primordial da crianza e o desenvolvemento do neno. A súa preocupación fundamental será o interese superior do neno.

2. Para os efectos de garantir e promover os dereitos enunciados nesta Convención, os Estados Partes prestarán a asistencia apropiada aos pais e aos representantes legais para o desempeño das súas funcións no que respecta á crianza e velarán pola creación de institucións, instalacións e servizos para o coidado dos nenos.

3. Os Estados Partes adoptarán todas as medidas apropiadas para que os nenos cuxos pais traballan teñan dereito a beneficiarse dos servizos e instalacións de acollida de nenos para os que reúnan as condicións requiridas.

Artigo 19

1. Os Estados Partes adoptarán todas as medidas legislativas, administrativas, sociais e educativas apropiadas para protexer o neno contra toda forma de prexuízo ou abuso físico ou mental, descoido ou trato negligente, malos tratos ou explotación, incluído o abuso sexual, mentres se encontre baixo a custodia dos pais, dun representante legal ou de calquera outra persoa que o teña ao seu cargo.

2. Esas medidas de protección deberían comprender, segundo corresponda, procedementos eficaces para o establecemento de programas sociais co obxecto de proporcionar a asistencia necesaria ao neno e aos que coidan del, así como para outras formas de prevención e para a identificación, notificación, remisión a unha institución, investigación, tratamento e observación ulterior dos casos antes descritos de malos tratos ao neno e, segundo corresponda, a intervención xudicial.

Artigo 20

1. Os nenos temporal ou permanentemente privados do seu medio familiar, ou cuxo superior interese esixa que non permanezan nese medio, terán dereito á protección e á asistencia especiais do Estado.

2. Os Estados Partes garantirán, en conformidade coas súas leis nacionais, outros tipos de coidado para esos nenos.

3. Entre eses coidados figurarán, entre outras cousas, a colocación en fogares de acollida, a kafala do dereito islámico, a adopción ou, de ser necesario, a colocación en institucións adecuadas de protección de menores. Ao considerar as solucións, prestarase particular atención á conveniencia de que haxa continuidade na educación do neno e á súa orixe étnica, relixiosa, cultural e lingüística.

Artigo 21

Os Estados Partes que recoñecen ou permiten o sistema de adopción coidarán de que o interese superior do neno sexa a consideración primordial e:

- a) Velarán por que a adopción do neno só sexa autorizada polas autoridades competentes, as que determinarán, de acordo coas leis e cos procedementos aplicables e sobre a base de toda a información pertinente e fidedigna, que a adopción é admisible en vista da situación xurídica do neno en relación cos seus pais, parentes e representantes legais e que, cando así se requira, as persoas interesadas deseen con coñecemento de causa o seu consentimento á adopción sobre a base do asesoramento que poida ser necesario;
- b) Recoñecerán que a adopción noutro país pode ser considerada como outro medio de coidar do neno, no caso de que este non poida ser colocado nun fogar de acollida ou entregado a unha familia adoptiva ou non poida ser atendido de maneira adecuada no país de orixe;
- c) Velarán por que o neno que teña que ser adoptado noutro país goce de salvagardas e normas equivalentes ás existentes respecto da adopción no país de orixe;
- d) Adoptarán todas as medidas apropiadas para garantir que, no caso de adopción noutro país, a colocación non dea lugar a beneficios financeiros indebidos para quen participa nela;
- e) Promoverán, cando corresponda, os obxectivos deste artigo mediante a concertación de convenios ou acordos bilaterais ou multilaterais e esforzaranse, dentro deste marco, por garantir que a colocación do neno noutro país se efectúe por medio das autoridades ou organismos competentes.

Artigo 22

1. Os Estados Partes adoptarán medidas adecuadas para lograr que o neno que trate de obter o estatuto de refuxiado ou que sexa considerado refuxiado en conformidade co dereito e cos procedementos internacionais ou internos aplicables reciba, tanto se está só coma se está acompañado dos seus pais ou de calquera outra persoa, a protección e a asistencia humanitaria adecuadas para o gozo dos dereitos pertinentes enunciados nesta Convención e noutros instrumentos internacionais de dereitos humanos ou de carácter humanitario nos que estes Estados sexan partes.

2. Para tal efecto os Estados Partes cooperarán, na forma que estimen apropiada, en todos os esforzos das Nacións Unidas e demais organizacións intergubernamentais competentes ou organizacións non gubernamentais que cooperen coas Nacións Unidas para protexer e axudar a todo neno refuxiado e localizar os seus pais ou outros membros da súa familia, co fin de obter a información necesaria para que se reúna coa súa familia. Nos casos en que non se poida localizar a ningún dos pais ou membros da familia, concederáselle ao neno a mesma protección que a calquera outro neno privado permanente ou temporalmente do seu medio familiar, por calquera motivo, como se dispón nesta Convención.

Artigo 23

1. Os Estados Partes recoñecen que o neno mental ou fisicamente impedido deberá gozar dunha vida plena e decente en condicións que aseguren a súa dignidade, lle permitan chegar a bastarse a si mesmo e faciliten a participación activa do neno na comunidade.

2. Os Estados Partes recoñecen o dereito do neno impedido a recibir cuidados especiais e alentarán e asegurarán, con suxeición aos recursos dispoñibles, a prestación ao neno que reúna as condicións requiridas e aos responsables do seu cuidado da asistencia que se solicite e que sexa adecuada ao estado do neno e ás circunstancias dos seus pais ou doutras persoas que coiden del.

Artigo 24

3. En atención ás necesidades especiais do neno impedido, a asistencia que se preste conforme o parágrafo 2 deste artigo será gratuíta sempre que sexa posible, tendo en conta a situación económica dos pais ou das outras persoas que coiden do neno, e estará destinada a asegurar que o neno impedido teña un acceso efectivo á educación, á capacitación, aos servizos sanitarios, aos servizos de rehabilitación, á preparación para o emprego e ás oportunidades de lecer e reciba eses servizos co obxecto de que o neno logre a integración social e o desenvolvemento individual, incluído o seu desenvolvemento cultural e espiritual, na máxima medida posible.

4. Os Estados Partes promoverán, con espírito de cooperación internacional, o intercambio de información adecuada na esfera da atención sanitaria preventiva e do tratamento médico, psicolóxico e funcional dos nenos impedidos, incluída a difusión de información sobre os métodos de rehabilitación e os servizos de ensino e formación profesional, así como o acceso a esa información co fin de que os Estados Partes poidan mellorar a súa capacidade e coñecementos e ampliar a súa experiencia nestas esferas. A este respecto, teranse especialmente en conta as necesidades dos países en desenvolvemento.

1. Os Estados Partes recoñecen o dereito do neno a gozar do máis alto nivel posible de saúde e a servizos para o tratamento das enfermidades e a rehabilitación da saúde. Os Estados Partes esforzaranse por asegurar que ningún neno sexa privado do seu dereito a gozar deses servizos sanitarios.

2. Os Estados Partes asegurarán a plena aplicación deste dereito e, en particular, adoptarán as medidas apropiadas para:

a) Reducir a mortalidade infantil e na nenez;

b) Asegurar a prestación da asistencia médica e a atención sanitaria que sexan necesarias a todos os nenos, facendo fincapé no desenvolvemento da atención primaria de saúde;

Artigo 25

c) Combater as enfermidades e a desnutrición no marco da atención primaria da saúde mediante, entre outras cousas, a aplicación da tecnoloxía dispoñible e a subministración de alimentos nutritivos adecuados e auga potable salubre, tendo en conta os perigos e riscos de contaminación do ambiente;

d) Asegurar atención sanitaria prenatal e posnatal apropiada ás nais;

e) Asegurar que todos os sectores da sociedade, e en particular os pais e os nenos, coñezan os principios básicos da saúde e a nutrición dos nenos, as vantaxes da lactación materna, a hixiene e o saneamento ambiental e as medidas de prevención de accidentes, teñan acceso á educación pertinente e reciban apoio na aplicación deses coñecementos;

f) Desenvolver a atención sanitaria preventiva, a orientación aos pais e a educación e servizos en materia de planificación da familia.

3. Os Estados Partes adoptarán todas as medidas eficaces e apropiadas posibles para abolir as prácticas tradicionais que sexan prexudiciais para a saúde dos nenos.

4. Os Estados Partes comprométense a promover e alentar a cooperación internacional con miras a lograr progresivamente a plena realización do dereito recoñecido neste artigo. A este respecto, teranse plenamente en conta as necesidades dos países en desenvolvemento.

Os Estados Partes recoñecen o dereito do neno que foi internado nun establecemento polas autoridades competentes para os fins de atención, protección ou tratamento da súa saúde física ou mental a un exame periódico do tratamento ao que estea sometido e de todas as demais circunstancias propias do seu internamento.

Artigo 26

1. Os Estados Partes recoñecerán a todos os nenos o dereito a beneficiarse da seguridade social, incluso do seguro social, e adoptarán as medidas necesarias para lograr a plena realización deste dereito en conformidade coa súa lexislación nacional.

2. As prestacións deberían concederse, cando corresponda, tendo en conta os recursos e a situación do neno e das persoas que sexan responsables do seu mantemento, así como calquera outra consideración pertinente a unha solicitude de prestacións feita polo neno ou no seu nome.

Artigo 27

1. Os Estados Partes recoñecen o dereito de todo neno a un nivel de vida adecuado para o seu desenvolvemento físico, mental, espiritual, moral e social.

2. Aos pais ou outras persoas encargadas do neno incúmbeles a responsabilidade primordial de proporcionar, dentro das súas posibilidades e medios económicos, as condicións de vida que sexan necesarias para o desenvolvemento do neno.

3. Os Estados Partes, de acordo coas condicións nacionais e conforme os seus medios, adoptarán medidas apropiadas para axudar os pais e outras persoas responsables do neno a dar efectividade a este dereito e, en caso necesario, proporcionarán asistencia material e programas de

apoio, particularmente con respecto á nutrición, ao vestiario e á vivenda.

4. Os Estados Partes tomarán todas as medidas apropiadas para asegurar o pagamento da pensión alimenticia por parte dos pais ou doutras persoas que teñan a responsabilidade financeira do neno, tanto se viven no Estado Parte coma se viven no estranxeiro. En particular, cando a persoa que teña a responsabilidade financeira do neno resida nun Estado diferente daquel en que resida o neno, os Estados Partes promoverán a adhesión aos convenios internacionais ou a concertación destes convenios, así como a concertación de calquera outro acordo apropiado.

Artigo 28

1. Os Estados Partes recoñecen o dereito do neno á educación e, a fin de que se poida exercer progresivamente e en condicións de igualdade de oportunidades ese dereito, deberán en particular:

- a) Implantar o ensino primario obrigatorio e gratuíto para todos;
- b) Fomentar o desenvolvemento, nas súas distintas formas, do ensino secundario, incluído o ensino xeral e profesional, facer que todos os nenos dispoñan del e teñan acceso a el, e adoptar medidas apropiadas tales como a implantación do ensino gratuíto e a concesión de asistencia financeira en caso de necesidade;
- c) Facelo ensino superior accesible a todos, sobre a base da capacidade, por cantos medios sexan apropiados;

d) Facer que todos os nenos dispoñan de información e orientación en cuestións educativas e profesionais e teñan acceso a elas;

e) Adoptar medidas para fomentar a asistencia regular ás escolas e reducir as taxas de deserción escolar.

2. Os Estados Partes adoptarán cantas medidas sexan adecuadas para velar por que a disciplina escolar se administre de modo compatible coa dignidade humana do neno e en conformidade con esta Convención.

3. Os Estados Partes fomentarán e alentarán a cooperación internacional en cuestións de educación, en particular co fin de contribuír a eliminar a ignorancia e o analfabetismo en todo o mundo e de facilitar o acceso aos coñecementos técnicos e aos métodos modernos de ensino. A este respecto, teranse especialmente en conta as necesidades dos países en desenvolvemento.

Artigo 29

1. Os Estados Partes conveñen en que a educación do neno deberá estar encamiñada a:

- a) Desenvolver a personalidade, as aptitudes e a capacidade mental e física do neno ata o máximo das súas posibilidades;
- b) Inculcarlle ao neno o respecto dos dereitos humanos e das liberdades fundamentais e dos principios consagrados na Carta das Nacións Unidas;
- c) Inculcarlle ao neno o respecto dos seus pais, da súa propia identidade cultural, do seu idioma e dos seus valores, dos valores nacionais do país en que vive, do país de que sexa orixinario e das civilizacións distintas da súa;
- d) Preparar ao neno para asumir unha vida responsable nunha sociedade libre, con espírito de comprensión, paz, tolerancia, igualdade dos sexos e amizade

entre todos os pobos, grupos étnicos, nacionais e relixiosos e persoas de orixe indíxena;

- e) Inculcarlle ao neno o respecto do ambiente natural.

2. Nada do disposto neste artigo ou no artigo 28 interpretarase como unha restrición da liberdade dos particulares e das entidades para establecer e dirixir institucións de ensino, a condición de que se respecten os principios enunciados no parágrafo 1 deste artigo e de que a educación impartida en tales institucións se axuste ás normas mínimas que prescriba o Estado.

Artigo 30

Nos Estados en que existan minorías étnicas, relixiosas ou lingüísticas ou persoas de orixe indíxena, non se lle negará a un neno que pertenza a tales minorías ou que sexa indíxena o dereito que lle corresponde, en común cos demais membros do seu grupo, a ter a súa propia vida cultural, a profesar e practicar a súa propia relixión, ou a empregar o seu propio idioma.

Artigo 31

1. Os Estados Partes recoñecen o dereito do neno ao descanso e ao lecer, ao xogo e ás actividades recreativas propias da súa idade e a participar libremente na vida cultural e nas artes.

2. Os Estados Partes respectarán e promoverán o dereito do neno a participar plenamente na vida cultural e artística e propiciarán oportunidades apropiadas, en condicións de igualdade, de participar na vida cultural, artística, recreativa e de lecer.

Artigo 32

1. Os Estados Partes recoñecen o dereito do neno a estar protexido contra a explotación económica e contra o desempeño de calquera traballo que poida ser perigoso ou entorpecer a súa educación, ou que sexa nocivo para a súa saúde ou para o seu desenvolvemento físico, mental, espiritual, moral ou social.

2. Os Estados Partes adoptarán medidas lexislativas, administrativas, sociais e educativas para garantir a aplicación deste artigo. Con ese propósito e tendo en conta as disposicións pertinentes doutros instrumentos internacionais, os Estados Partes, en particular:

a) Fixarán unha idade ou idades mínimas para traballar;

b) Disporán a regulamentación apropiada dos horarios e condicións de traballo;

c) Estipularán as penalidades ou outras sancións apropiadas para asegurar a aplicación efectiva deste artigo.

Artigo 33

Os Estados Partes adoptarán todas as medidas apropiadas, incluídas medidas legislativas, administrativas, sociais e educativas, para protexer aos nenos contra o uso ilícito dos estupefacientes e substancias psicótropas enumeradas nos tratados internacionais pertinentes, e para impedir que se utilicen nenos na produción e no tráfico ilícitos desas substancias.

Artigo 34

Os Estados Partes comprométense a protexer ao neno contra todas as formas de explotación e abuso sexuais. Con este fin, os Estados Partes tomarán, en particular, todas as medidas de carácter nacional, bilateral e multilateral que sexan necesarias para impedir:

- a) A incitación ou a coacción para que un neno se dedique a calquera actividade sexual ilegal;
- b) A explotación do neno na prostitución ou outras prácticas sexuais ilegais;
- c) A explotación do neno en espectáculos ou materiais pornográficos.

Artigo 35

Os Estados Partes tomarán todas as medidas de carácter nacional, bilateral e multilateral que sexan necesarias para impedir o secuestro, a venda ou a trata de nenos para calquera fin ou en calquera forma.

Artigo 36

Os Estados Partes protexerán ao neno contra todas as demais formas de explotación que sexan prexudiciais para calquera aspecto do seu benestar.

Artigo 37

Os Estados Partes velarán por que:

- a) Ningun neno sexa sometido a torturas nin a outros tratos ou penas crueis, inhumanos ou degradantes. Non se imporá a pena capital nin a de prisión perpetua sen posibilidade de excarceración por delitos cometidos por menores de 18 anos de idade;
- b) Ningun neno sexa privado da súa liberdade ilegal ou arbitrariamente. A detención, o encarceramento ou a prisión dun neno levarase a cabo en conformidade coa lei e utilizarase tan só como medida de último recurso e durante o período máis breve que proceda;
- c) Todo neno privado de liberdade sexa tratado coa humanidade e o respecto que merece a dignidade inherente á persoa humana, e de maneira que se teñan en conta as necesidades das persoas da

súa idade. En particular, todo neno privado de liberdade estará separado dos adultos, a menos que isto se considere contrario ao interese superior do neno, e terá dereito a manter contacto coa súa familia por medio de correspondencia e de visitas, salvo en circunstancias excepcionais;

d) Todo neno privado da súa liberdade terá dereito a un pronto acceso a asistencia xurídica e outra asistencia adecuada, así como dereito a impugnar a legalidade da privación da súa liberdade ante un tribunal ou outra autoridade competente, independente e imparcial e a unha pronta decisión sobre esta acción.

Artigo 38

1. Os Estados Partes comprométese a respectar e velar por que se respecten as normas do dereito internacional humanitario que lles sexan aplicables nos conflitos armados e que sexan pertinentes para o neno.

2. Os Estados Partes adoptarán todas as medidas posibles para asegurar que as persoas que aínda non cumprisen os 15 anos de idade non participen directamente nas hostilidades.

3. Os Estados Partes absteranse de recrutar para as forzas armadas as persoas que non cumprisen os 15 anos de idade. Se recrutan persoas que cumprisen 15 anos, pero que sexan menores de 18, os Estados Partes procurarán dar prioridade aos de máis idade.

4. En conformidade coas obrigas dimanadas do dereito internacional humanitario de protexer á poboación civil durante os conflitos armados, os Estados Partes adoptarán todas as medidas posibles para asegurar a protección e o coidado dos nenos afectados por un conflito armado.

Artigo 39

Os Estados Partes adoptarán todas as medidas apropiadas para promover a recuperación física e psicolóxica e a reintegración social de todo neno vítima de calquera forma de abandono, explotación ou abuso; tortura ou outra forma de tratos ou penas crueis, inhumanos ou degradantes; ou conflitos armados. Esa recuperación e reintegración levaranse a cabo nun ambiente que fomente a saúde, o respecto de si mesma e a dignidade do neno.

Artigo 40

1. Os Estados Partes recoñecen o dereito de todo neno de quen se alegue que infrinxiu as leis penais ou a quen se acuse ou declare culpable de ter infrinxido esas leis a ser tratado de maneira acorde co fomento do seu sentido da dignidade e o valor; que fortaleza o respecto do neno polos dereitos humanos e as liberdades fundamentais de terceiros e na que se teñan en conta a idade do neno e a importancia de promover a reintegración do neno e de que este asuma unha función construtiva na sociedade.

2. Con este fin, e tendo en conta as disposicións pertinentes dos instrumentos internacionais, os Estados Partes garantirán, en particular:

a) Que non se alegue que ningún neno infrinxiu as leis penais, nin se acuse ou declare culpable a ningún neno de ter infrinxido esas leis, por actos ou omisións que non estaban prohibidos polas leis nacionais ou internacionais no momento en que se cometeron;

b) Que a todo neno do que se alegue que infrinxiu as leis penais ou a quen se acuse de ter infrinxido esas leis se lle garanta, polo menos, o seguinte:

i) Que se lle presumirá inocente mentres non se probe a súa culpabilidade conforme a lei;

ii) Que será informado sen demora e directamente ou, cando sexa procedente, por intermedio dos seus pais ou dos seus representantes legais, dos cargos que pesan contra el e que disporá de asistencia xurídica ou outra asistencia apropiada na preparación e presentación da súa defensa;

iii) Que a causa será dirimida sen demora por unha autoridade ou órgano xudicial competente, independente e imparcial nunha audiencia equitativa conforme a lei, en presenza dun asesor xurídico ou outro tipo de asesor adecuado e, a menos que se considerase que isto fose contrario ao interese superior do neno, tendo en conta en particular a súa idade ou situación e aos seus pais ou representantes legais;

iv) Que non será obrigado a prestar testemuño ou a declararse culpable, que poderá interrogar ou facer que se interrogue a testemuñas de cargo e obter a participación e o interrogatorio de testemuñas de descargo en condicións de igualdade;

v) Se se considerase que infrinxiu, en efecto, as leis penais, que esta decisión e toda medida imposta en consecuencia dela serán sometidas

a unha autoridade ou órgano xudicial superior competente, independente e imparcial, conforme á lei;

vi) Que o neno contará coa asistencia gratuíta dun intérprete se non comprende ou non fala o idioma utilizado;

vii) Que se respectará plenamente a súa vida privada en todas as fases do procedemento.

3. Os Estados Partes tomarán todas as medidas apropiadas para promover o establecemento de leis, procedementos, autoridades e institucións específicos para os nenos das que se alegue que infrinxiron as leis penais ou ás que se acuse ou declare culpables de infrinxir esas leis, e en particular:

a) O establecemento dunha idade mínima antes da cal se presumirá que os nenos non teñen

capacidade para infrinxir as leis penais;

b) Sempre que sexa apropiado e desexable, a adopción de medidas para tratar esos nenos sen recorrer a procedementos xudiciais, no entendemento de que se respectarán plenamente os dereitos humanos e as garantías legais.

4. Disporase de diversas medidas, tales como o coidado, as ordes de orientación e supervisión, o asesoramento, a liberdade vixiada, a colocación en fogares de acollida, os programas de ensino e formación profesional, así como outras posibilidades alternativas ao internamento en institucións, para asegurar que os nenos sexan tratados de maneira apropiada para o seu benestar e que garde proporción tanto coas súas circunstancias coma coa infracción.

Artigo 41

Nada do disposto nesta Convención afectará as disposicións que sexan máis conducentes á realización dos dereitos do neno e que poidan estar recollidas en:

- a) O dereito dun Estado Parte; ou
- b) O dereito internacional vixente con respecto ao dito Estado.

Parte II

Artigo 42

Os Estados Partes comprométense a dar a coñecer amplamente os principios e disposicións da Convención por medios eficaces e apropiados, tanto aos adultos coma aos nenos.

Artigo 43

1. Coa finalidade de examinar os progresos realizados no cumprimento das obrigas contraídas polos Estados Partes nesta Convención, establecerase un Comité dos dereitos do neno que desempeñará as funcións que a seguir se estipulan.

2. O Comité estará integrado por dez expertos de grande integridade moral e recoñecida competencia nas esferas reguladas por esta Convención. Os membros do Comité serán elixidos polos Estados Partes entre os seus nacionais e exercerán as súas funcións a título persoal, téndose debidamente en conta a distribución xeográfica, así como os principais sistemas xurídicos.

3. Os membros do Comité serán elixidos, en votación secreta, dunha lista de persoas designadas polos Estados Partes. Cada Estado Parte poderá designar unha persoa escollida entre os seus propios nacionais.

4. A elección inicial celebrarase como moi tarde seis meses despois da entrada en vigor desta Convención e posteriormente cada dous anos. Con catro meses, como mínimo, de antelación respecto da data de cada elección, o Secretario Xeral das Nacións Unidas dirixirá unha carta aos Estados Partes convidándoos a presentaren as súas candidaturas nun prazo de dous meses. O Secretario Xeral preparará despois unha lista na que figurarán por orde alfabética todos os candidatos propostos, con indicación dos Estados Partes que os designasen, e comunicarlalla aos Estados Partes nesta Convención.

5. As eleccións celebraranse nunha reunión dos Estados Partes convocada polo Secretario Xeral na sede das Nacións Unidas. Nesa reunión, na que a presenza de dous terzos dos Estados Partes constituirá quórum, as persoas seleccionadas para formaren parte do Comité serán aqueles candidatos que obteñan o maior número de votos e unha maioría absoluta dos votos dos representantes dos Estados Partes presentes e votantes.

6. Os membros do Comité serán elixidos por un período de catro anos. Poderán ser reelixidos se se presenta de novo a súa candidatura. O mandato de cinco dos membros elixidos na primeira elección expirará ao cabo de dous anos; inmediatamente despois de efectuada a primeira elección, o presidente da reunión en que esta

teña lugar elixirá por sorteo os nomes deses cinco membros.

7. Se un membro do Comité falece ou dimite ou declara que por calquera outra causa non pode seguir desempeñando as súas funcións no Comité, o Estado Parte que propuxo ese membro designará entre os seus propios nacionais outro experto para exercer o mandato ata o seu remate, coa reserva da aprobación do Comité.

8. O Comité adoptará o seu propio regulamento.

9. O Comité elixirá a súa mesa por un período de dous anos.

Artigo 44

10. As reunións do Comité realizaranse normalmente na sede das Nacións Unidas ou en calquera outro lugar conveniente que determine o Comité. O Comité reunirse normalmente todos os anos. A duración das reunións do Comité será determinada e revisada, se procedese, por unha reunión dos Estados Partes nesta Convención, coa reserva da aprobación da Asemblea Xeral.

11. O Secretario Xeral das Nacións Unidas proporcionará o persoal e os servizos necesarios para o desempeño eficaz das funcións do Comité establecido en virtude desta Convención.

12. Logo de aprobación da Asemblea Xeral, os membros do Comité establecido en virtude desta Convención recibirán emolumentos con cargo aos fondos das Nacións Unidas, segundo as condicións que a Asemblea poida establecer.

1. Os Estados Partes comprométese a presentarlle ao Comité, por conduto do Secretario Xeral das Nacións Unidas, informes sobre as medidas que adoptasen para dar efecto aos dereitos recoñecidos na Convención e sobre o progreso que realizen en canto ao gozo deses dereitos:

- a) No prazo de dous anos a partir da data na que para cada Estado Parte entrase en vigor esta Convención;
- b) No sucesivo, cada cinco anos.

2. Os informes preparados en virtude deste artigo deberán indicar as circunstancias e dificultades, se as houber, que afecten ao grao de cumprimento das obrigas derivadas desta Convención. Deberán así mesmo, conter información suficiente para que o Comité teña cabal comprensión da aplicación da Convención no país de que se trate.

Artigo 45

3. Os Estados Partes que presentasen un informe inicial completo ao Comité non necesitan repetir, en sucesivos informes presentados en conformidade co disposto no inciso b) do número 1 deste artigo, a información básica presentada anteriormente.

4. O Comité poderá pedirllas aos Estados Partes máis información relativa á aplicación da Convención.

5. O Comité presentará cada dous anos á Asemblea Xeral das Nacións Unidas, por conduto do Consello Económico e Social, informes sobre as súas actividades.

6. Os Estados Partes darán aos seus informes unha ampla difusión entre o público dos seus países respectivos.

Con obxecto de fomentar a aplicación efectiva da Convención e de estimular a cooperación internacional na esfera regulada pola Convención:

a) Os organismos especializados, o Fondo das Nacións Unidas para a Infancia e demais órganos das Nacións Unidas terán dereito a estaren representados no exame da aplicación daquelas disposicións desta Convención comprendidas no ámbito do seu mandato. O Comité poderá convidar os organismos especializados, o Fondo das Nacións Unidas para a Infancia e outros órganos competentes que considere apropiados a proporcionaren asesoramento especializado sobre a aplicación da Convención nos sectores que son de incumbencia dos seus respectivos mandatos. O Comité poderá convidar os organismos especializados, o Fondo das Nacións Unidas para a Infancia e demais órganos das Nacións Unidas

a presentaren informes sobre a aplicación daquelas disposicións desta Convención comprendidas no ámbito das súas actividades;

b) O Comité transmitirá, segundo estime conveniente, aos organismos especializados, ao Fondo das Nacións Unidas para a Infancia e a outros órganos competentes, os informes dos Estados Partes que conteñan unha solicitude de asesoramento ou de asistencia técnica, ou nos que se indique esa necesidade, xunto coas observacións e suxestións do Comité, se as houber, acerca desas solicitudes ou indicacións;

c) O Comité poderá recomendar á Asemblea Xeral que pida ao Secretario Xeral que efectúe, no seu nome, estudos sobre cuestións concretas relativas aos dereitos do neno;

d) O Comité poderá formular suxestións e recomendacións xerais baseadas na información recibida en virtude dos artigos 44 e 45 desta Convención. Estas suxestións e recomendacións xerais deberán transmitirse aos Estados Partes interesados e notificarse á Asemblea Xeral, xunto cos comentarios, se os houber, dos Estados Partes.

Artigo 46

Esta Convención estará aberta á sinatura de todos os Estados.

Artigo 47

Esta Convención está suxeita a ratificación. Os instrumentos de ratificación depositaranse en poder do Secretario Xeral das Nacións Unidas.

Artigo 48

Esta Convención permanecerá aberta á adhesión de calquera Estado. Os instrumentos de adhesión depositaranse en poder do Secretario Xeral das Nacións Unidas.

Artigo 49

1. Esta Convención entrará en vigor o trixésimo día seguinte á data en que fose depositado o vixésimo instrumento de ratificación ou de adhesión en poder do Secretario Xeral das Nacións Unidas.

2. Para cada Estado que ratifique a Convención ou se adhira a ela despois de ter sido depositado o vixésimo instrumento de ratificación ou de adhesión, a Convención entrará en vigor o trixésimo día despois do depósito por tal Estado do seu instrumento de ratificación ou adhesión.

Artigo 50

1. Todo Estado Parte poderá propoñer unha emenda e depositala en poder do Secretario Xeral das Nacións Unidas. O Secretario Xeral comunicará a emenda proposta aos Estados Partes, pedíndolles que lles notifiquen se desexan que se convoque unha conferencia de Estados Partes co fin de examinar a proposta e sometela a votación. Se dentro dos catro meses seguintes á data desa notificación un terzo, polo menos, dos Estados Partes se declara en favor de tal conferencia, o Secretario Xeral convocará unha conferencia co auspicio das Nacións Unidas. Toda emenda adoptada pola maioría de Estados Partes, presentes e votantes na conferencia, será sometida polo Secretario Xeral á Asemblea Xeral das Nacións Unidas para a súa aprobación.

2. Toda emenda adoptada en conformidade co parágrafo 1 deste artigo entrará en vigor cando sexa aprobada pola Asemblea Xeral das Nacións Unidas e aceptada por unha maioría de dous terzos dos Estados Partes.

3. Cando as emendas entren en vigor serán obrigatorias para os Estados Partes que as acepten, en tanto que os demais Estados Partes seguirán obrigados polas disposicións desta Convención e polas emendas anteriores que aceptasen.

Artigo 51

1. O Secretario Xeral das Nacións Unidas recibirá e comunicará a todos os Estados o texto das reservas formuladas polos Estados no momento da ratificación ou da adhesión.

2. Non se aceptará ningunha reserva incompatible co obxecto e co propósito desta Convención.

3. Toda reserva poderá ser retirada en calquera momento por medio dunha notificación feita para ese efecto e dirixida ao Secretario Xeral das Nacións Unidas, quen informará a todos os Estados. Esa notificación producirá efecto na data da súa recepción polo Secretario Xeral.

Artigo 52

Todo Estado Parte poderá denunciar esta Convención mediante notificación feita por escrito ao Secretario Xeral das Nacións Unidas. A denuncia producirá efecto un ano despois da data en que a notificación fose recibida polo Secretario Xeral.

Artigo 53

Desígnase depositario desta Convención o Secretario Xeral das Nacións Unidas.

Artigo 54

O orixinal desta Convención, da que os textos en árabe, chinés, español, francés, inglés e ruso son igualmente auténticos, depositarase en poder do Secretario Xeral das Nacións Unidas.

(1) A Asemblea Xeral, na súa resolución 50/155 de 21 de decembro de 1995, aprobou a enmenda ao parágrafo 2 do artigo 43 da Convención sobre os Dereitos do Neno, substituíndo a palabra "dez" pola palabra "dezoito". A enmenda entrou en vigor o 18 de novembro de 2002, data na que quedou aceptada por dous terzos dos Estados partes (128 de 191).

**DEFENSOR
DEL PUEBLO**

Save the Children

Defensor del Pueblo

C/ Zurbano, 42
28010 Madrid

900 10 10 25 (Teléfono gratuito)
91 432 79 00 (Teléfono 24h)

registro@defensordelpueblo.es

www.defensordelpueblo.es

